

En dag i Eirik Finnes Liv, fredag den 19. oktober 1979.

Eller: hvor er ballen?

Jeg våknet den dagen med en beklemmende følelse. Det var noe som skulle skje. Men hva var det egentlig? Jeg hadde drømt om natten. Behagelige drømmer. Altså måtte virkeligheten være jævlig.

For **det** er det rare med menneskesinnet, det har en innebygd automatikk som får deg til å tåle dine dager. Tilbringer du dagene i en lykkerus, da plages du om nettene av mareritt. Går dine dager i den jevne gode tralten, slik som jevne gode dager skal gjøre det med en passelig blanding av sut og smil, da er dine netter drømmeløse. Men tilbringer du dine dager i et helvete så jævlig at ditt eneste problem er hvordan du skal komme frem til kvelden uten å ta livet av deg, da er nettene fylt av de vidunderligste drømmer som mennesker kan være forunt å ha. Det er en selvregulerende mekanisme i menneskesinnet som hjelper deg til å overleve alt. Det du taper om dagen, vinner du tilbake om natten. Det du vinner om dagen, må du gi fra deg igjen om natten. På denne måten skaper sinnet selv en balanse som hindrer hjernen i å sprenges. Som forebygger at du blir gal. Men kanskje man må ha opplevd **Demokratiets Vernichtungslager** for å vite dette. Og for å skjønne det.

Når du sleper deg rundt om dagen der nede i helvetet, i den martrende stillheten, bak den tykke, ugjennomtrengelige taushetsmuren i demokratiets dypeste, mørkeste kjeller, da har du kvelden, natten og drømmene å se frem til. Når du går der med alle sanser tent, med alle muskler spent og alle pigger ut, og bare venter på det neste slaget: ”**Når** kommer det?” ”Og **hvor** kommer det?” - da bærer du alltid med deg tanken på natten og drømmene, på dette Nirvana som om noe timer **må** komme og befri deg fra marerittet, fra det virkelige liv. For en stakket stund. Når du dødstrett kommer hjem om kvelden etter en hel dags hvileløs vandring rundt i en ørken av stein, med forgjeves banking på dører som alle ”ligger utenfor ditt område”, da vet du at **nå** kommer drømmene snart. Og når du så ligger der apatisk og bare venter, når redselen og skjelvingen har sluppet taket i deg - for man kan ikke **bare** gå rundt og skjelve av redsel hele tiden - da ligger du og tenker på at i morgen må det komme det forferdelige, drepende slaget som de har truet deg med i 20 år, det slaget som skal ta knekken på deg, det slaget som skal likvidere både deg og hele din familie, det slaget som skal være ”den endelige løsning av problemet Finne”, som de sier det, og da er det at natten drømmen kommer til deg som en befrielse og får deg til å overleve alt. Det er som om du hver dag opplever døden som en befrielse. Det er drømmene som hjelper deg gjennom helvete, gjennom **Demokratiets Vernichtungslager**, med forstanden i behold.

Med forstanden i behold? Jo, der hadde jeg det. Det var **i dag** jeg skulle mentalundersøkes! Det var i dag jeg skulle møte opp på Oslo Politikammer kl. 13.15 for å samtale med Politilegen i Oslo.

Jeg spratt opp av sengen og tok en telefon til Trygve. Det var visse praktiske ting som skulle ordnes og avtales. Hvem er så Trygve?

Jo Trygve, han er mannen med menneskerettighetskommisjonen. Den eneste menneskerettighetskommisjonen i hele Verden som tenker på menneskerettigheter og ikke på politikk! Det var helt tilfeldig at jeg var kommet i kontakt med ham. Bare for noen uker siden.

Da jorden brant som aller verst under mine føtter – antent av de flammende hustakene i Sandnessjøen, i Darbu og på Vålerenga - da stod han der plutselig med sitt lune smil og sin store ro, og sa: ”Ta det med ro. Vi skal nok klare det.”

Men i dag kunne jeg høre en spent undertone i stemmen hans:

”Nå hvordan ligger det an?”

”Jo da, alt i orden. Jeg har snakka med Bjarne. Han venter på Grønlands Torg kl. 12.45. Så stikker vi inn på kafeen og legger en liten slagplan før vi går bort på Politikammeret.”

”Fint.”

”Å, herregud, for et slag de skal få i trynet! De venter på en forskremt mus. Og så kommer den, med en tiger og en løve i hælene!”

”Fantastisk!”

Både Trygve og jeg sprutet ut i latter så det må ha skrallet i veggene på avlyttingsentralen.

Ved nedgangen ti tunnelbanestasjonen sto Bjarne og ventet. Det slo meg at det var noe symbolsk i dette at nettopp **han** sto og vaktet inngangen til undergangen.

For Bjarne han er selve Norge. Norge i rødt, hvitt og blått. Slik som det en gang var. Det lille som er igjen av det nå, det er Bjarne. Han er gråstein og granitt med brusende fosser og dype daler med leine lier. Han er fjellet med sol over viddene og uvær rundt toppene. Og mange er de som har hinket bort med blemmer på føttene etter å ha trådt ham på tærne. Han var rette mannen nå. For han har slått polti i gata før.

Etter en kort rådslagning vandret vi til Grønlandsleiret 44, til det nye, ruvende Oslo Politikammer. Det som kan slå folk i svime, før de setter foten på dørstokken. Det var så trygt og godt å stå der sammen med Trygve og Bjarne. Med en på hver side. Bjarne selvsagt på den høyre.

Jeg gikk og tenkte på innkallelsen som jeg hadde fått noen dager tidligere fra Oslo Politikammer. I den sto det kort og godt: ”Politilegen i Oslo er fra Oslo Politikammer, Kriminalavdelingen, anmodet om å foreta en samtale med Dem i anledning av at det er reist spørsmål om De er strafferettslig tilregnelig.” Intet mer. Intet mindre. Og litt lenger nede stod det: ”Saksbehandler: Ass. Politilege Inger Thoen, telefon: 66 94 26.” Anmodningen var datert 10.10.1979.

Og nå var jeg altså på vei til Oslo Politikammer for å **foreta** denne samtalen. Med Politilegen i Oslo.

Med en gang jeg hadde fått innkallelsen til Politilegen, hadde jeg tatt en telefon til Bjarne for å høre hans mening om hva jeg skulle gjøre. **Han** hadde nemlig vært utsatt for det samme. Sågar flere ganger. Han svarte: ”Det er i hvertfall **en** ting du **ikke** må gjøre. Du må **ikke unnlate** å møte opp på politikammeret kl. 13.15., fredag den 19. oktober 1979. For i så fall kommer du til å sitte bak lås og slå på Dikemark Sykehus i ubestemt tid fremover. Det er

nettopp det de venter på. For da kan de ta deg med storm. Husk på oldingen i Enebakk! Du må ha vitner med deg, minst 2 stykker. Og jeg skal være den ene.”

Politilegen hadde jeg ikke telefonert til. Men jeg hadde sendt ham et brev, datert 14.10.1979. I dette hadde jeg bedt om å få vite grunnen til innkallelsen, og om det var så at Kriminalpolitiet mente jeg hadde begått noen straffbare handlinger.

Jeg tittet på mine to ledsagere der jeg vandret av sted til politikammeret for å få vite om jeg var gal eller normal. Eller farlig?

Jeg takket gud i mitt stille sinn, for at jeg hadde blitt kjent med Bjarne. Det var bare 3 uker siden det skjedde. Og jeg hadde fått kjennskap til hans eksistens, da en gammel venn jeg tilfeldigvis møtte på en ferje på Vestlandet i sommer, hadde gitt meg en bok han hadde skrevet.

Etter samtalen med Bjarne tok jeg en ny telefon til en mann som jeg nettopp var blitt kjent med, og som også hadde havnet på Dikemark etter meget dramatiske hendelser. Av hensyn til privatlivets fred vil jeg ikke nevne hans navn. Han kunne fortelle nøyaktig det samme som Bjarne hadde sagt. Ja, de uttrykte seg i nesten identiske ordelag. Altså **visste** jeg at jeg **måtte** være hos Politilegen i Oslo kl. 13.15 fredag den 19. oktober 1979.

Og nå var jeg på veien dit, med Trygve og Bjarne ved min side. Mens vi gikk, tenkte jeg også på det brevet som jeg hadde mottatt fra politilegen samme morgen, i hvilket ass. Politilege Inger Thoen meddelte meg at hun **ikke** var saksbehandler i min sak. Han het politifullmektig Gunnar Aalde, skrev hun. Jeg funderte over dette mysteriet: Hvordan kan en politi-**lege** og en politi-**fullmektig**, alternativt avløse hverandre i samme saksbehandlingen? Men jeg tenkte: ”Det er vel fordi det vesentligste er å være **politi**, da.” Og så tenkte jeg ikke mer på det.

I stedet tenkte jeg på det jeg hadde fått vite i en telefonsamtale med en velvillig sjel i Kriminalavdelingen, Oslo Politikammer, kvelden før. Da jeg ikke fikk noe svar på brevet til politilegen, hadde jeg nemlig henvendt meg dit, for å få de ønskede opplysningene. Etter en kort undersøkelse kunne den velvillige sjelen fortelle meg at det var en politibetjent ved navn Gerrit Løberg som arbeidet med en sak i hvilken det visstnok var kommet anmodning fra en stortingsrepresentant om å få meg erklært sinnssyk og innesperret. Fordi jeg hadde ærekrenket **ham**, stortingsrepresentanten. ”Herregud”, sa jeg, ”hva driver de egentlig med, der nede i Stortinget? Er det ikke de som lager lover om injurier og æreskrenkelser og slikt noe da?”

Jo, den velvillige sjelen var enig i det. Men han visste som sagt, ikke mer enn det han hadde sagt.

”Men hvordan og hvorfor kommer han derre Gerrit Løberg inn i bildet, da? Driver han en slags Stortingsengasjert hverving av rekrutter til Dikemark og Gaustad? På mer eller mindre privat basis? Og, - var det ikke han som i sin tid fikk Jernkorset?”

”Jo da, og nå har han altså fått løfte om jernkors nummer to da”, sa den velvillige sjelen.

I politihuset satte vi oss pent til rette i køen på benkene utenfor rom nr. 3009, grønn sone. Etter en stund kom en dame ut, smilte og nikket, det var vår tur. Jeg skjønnte det var Inger Thoen. Pen var hun også. Jeg skulle gjerne ha vært sammen med henne i enerom, under litt andre forhold.

Jeg sto opp og presenterte meg. Bjarne og Trygve reiste seg også.

”ja”, sa damen, ”det er de som skal ha en samtale med meg? Vær så god kom inn!”

”Kom da gutter”, sa jeg, og strakte armene bakover mot Bjarne og Trygve, en på hver side, Bjarne på høyre.

Damen så forskrekket på oss: ”Hva skal dette bety?”, utbrøt hun.

”De er mine venner”, sa jeg, ”de skal være med meg inn”.

”Nei, det går ikke!”, sa damen. ”Jeg må samtale med dem alene”.

”Det kan jeg ikke gå med på! Jeg skal ikke sove på Dikemark i natt!”

Damen så forskende på oss: ”Hvem er disse to herrene, da?”

”Dette er Trygve Gangnæs”, sa jeg, og slo ut med den venstre hånden, ”han er en av stifterne av **Den Norske Internasjonale Kommisjon for Politilover og Sosial Rettferdighet**. Forkortet D.N.I.K.”

Damen sperret forskrekket øynene opp.

”Og dette er redaktør Bjarne Stendahl i tidsskriftet Samfunnsreform”, jeg slo ut med den høyre hånden.

Damen trakk seg forskrekket tilbake: ”Jeg vil ikke snakke med dere!”

”ja, men, jeg er jo innkalt! **Jeg** vil snakke med Dem! Jeg er innkalt av politiet for å snakke med politilegen. Jeg etterkommer anmodningen, for jeg **vil** ikke sove på Dikemark!”

”Jeg er ikke politilegen. Jeg er heller ikke politi. Jeg er bare lege. Og det er ikke jeg som er saksbehandleren. Han heter politifullmektig Gunnar Aalde, det vet de meget godt. Og forresten så har de full anledning til å nekte. Det sto i brevet jeg sendte Dem i går”.

”Det sto ingenting om det i innkallelsen. Der sto det også at ass. Politilege Inger Thoen er saksbehandler.”

”Ja, men nå har Aalde overtatt saksbehandlingen. Jeg vil ikke se dere mer. Dere får ikke komme inn til meg!” Og dermed trakk hun seg tilbake. Hun smelte ikke igjen døren.

Vel, så måtte jeg altså oppgi forsøket på å bli mentalundersøkt, da. Men jeg hadde fått et nytt problem å fundere på: Hvordan kunne det ha seg **politimannen** Aalde og **legen** Thoen kunne avløse hverandre alternativt i den samme saksbehandlingen? Nei, dette gikk over min forstand. Kanskje jeg burde mentalundersøkes?

Så satte vi kursen mot kontoret til Aalde, Trygve og Bjarne og jeg. Der fant vi en liten forskremt mann som til slutt fikk stammet fram at Aalde ikke var å treffe. Men han mente at saken nå var overtatt av mannen bak døren ved siden av. Men Per Schrøder-Nilsen var heller

ikke å treffe. Han hadde visst vært sykemeldt i flere dager. Men der fikk vi i alle fall vite at saksbehandlingen var overtatt av mannen bak døren ved siden av, politifullmektig Bjørn Kristensen. Men han var heller ikke til stede. Han var sykemeldt. Men bare i dag. Han hadde visst fått et akutt illebefinnende.

Og så begynte en vill jakt rundt i hele det uhorvelige politihuset. Det var som å løpe rundt på en fotballbane hvor mange lag sparket ballen fra mann til mann. Vi løp trapper opp og trapper ned, inn og ut av korridorer, i rød sone, i grønn sone, blå sone og gul sone. Men ballen fikk vi aldri tak i. Enda Bjarne stormet frem som et uvær på ytre høyre. Trygve spilte behersket og sindig med overblikk over midtbanen. Og jeg måtte for anledningen atter en gang spille ytterst på venstre ving. Det er forresten en plass jeg har spilt på ofte før i tiden. Den gang da det fremdeles gikk an å spille etter spillereglene. Men ballen fikk vi allikevel aldri tak i. Overmakten var for stor. Og så sto vi til slutt atter en gang på kontoret til Aalde. Fullstendig utmattet.

Og der fikk vi endelig beskjed: Politifullmektig Gunnar Aalde var ikke lenger saksbehandler i min sak. Han var ikke engang politifullmektig. Han hadde sluttet ved Oslo Politikammer. Den 31. august 1979.

”Ja, men,” sa jeg til damen på kontoret, mens jeg trakk frem brevet fra Politilegen: ”Her står det jo svart på hvitt at politifullmektig Gunnar Aalde **er** saksbehandler! Og dette brevet er datert 17. oktober 1979, dvs. for to dager siden! Hvordan vi De forklare det?”

Hun trakk beklempt på skuldrene: ”Det hender ofte det, her i politiet, at noen slutter.”

”Uten at de slutter med saksbehandlingen?”, skrek jeg desperat.

”Nei, de bare slutter. Og så blir det gjerne litt sommel, da, vet De.”

”Ja, Gud bedre, det skal være visst! Men hvor skal vi få tak i ballen? Nei, jeg mener papirene, som sier at jeg skal bli sinnssyk? Og som sier **hvem** som sier dette?”

”Det må dere gå opp og spørre politimesteren om. Han har kontor i 7. etasje.”

Trygve stirret slapt på Bjarne. Bjarne stirret slapt på meg. Og jeg stirret slapt på damen: ”Nei opp de trappene orker vi ikke å løpe flere ganger. Vi orker ikke engang å ta ballen!”

Og så vandret vi slukøret hjemover, Trygve og Bjarne og jeg. Bjarne på høyre side.

* * * * *

Epilog.

Nede i gata var bilen min borte. Tauet vekk av **politiet**! Som hadde innkalt meg ulovlig! Og sågar ikke villet ta imot meg!

For sikkerhets skyld løp vi 4 ganger rundt kvartalet. Men nei. Hver gang vi kom tilbake dit hvor den egentlig **skulle** stå, da **sto** den der ikke!

Jeg hadde satt den på et sted i Nordbygata hvor den kunne stå til kl. 14.00, og regnet med at jeg hadde rikelig med tid til å hente den før fristen var utløpt. Jeg visste ikke at når man skal til Politilegen for å bli mentalundersøkt, må man sparke fotball i alle etasjene i Politihuset. Hadde jeg visst det, ville jeg ha satt bilen på et annet sted. Hvor i hvert fall den kunne stå trygt for politiet!

Jeg fant bilen igjen i Universals inntauingspark på Grønland. Og måtte betale kr.- for å få den ut igjen.

Dersom ikke Oslo Politikammer omgående sender meg disse pengene tilbake igjen, da blir jeg nødt til å gjenoppta den diktervirksomheten som jeg innstilte etter den tragiske, uhyggelige takbrannen i Sandnessjøen Sykehjem, den 16. mars 1979. Jeg innstilte diktervirksomheten fordi denne takbrannen krevet 14 dødsoffer. Jeg avbrøt altså min dikterkarriere av pietetsgrunner.

Men hvis staten sågar skal tjene penger på mordbrannene, da stiller jo saken seg litt annerledes.

Oslo, 3.11.1979,
Eirik Finne